O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIGA INVESTITSIYALARNI SOLIQ MEXANIZMLARI ASOSIDA JALB QILISH IMKONIYATLARI.

Ibragimov Aziz To'rayevich
Osiyo xalqaro universiteti
Shodiyeva. A. D.
BuxMTI 2-boshqich talabasi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada milliy iqtisodiyotga xorijiy investitsyalarni jalb qilish hamda ularni boshqarishning amaldagi holati to`g`risida malumotlar berilgan hamda Milliy iqtisodiyotga investitsyalarni jalb qilish bo`yicha tegishli xulosa va takliflar mavjud.*

Kalit so`zlar: *milliy iqtisodiyot,investitsya,soliqlar.*

Iqtisodiyotimizda tarkibiy o'zgarishlarni amalga oshirish va uni modernizatsiya qilish borasida strategik muhim rol o'ynaydigan loyihalarni amalga oshirish, birinchi navbatda, ishlab chiqarish infratuzilmasini shakllantirishda bundan ikki yil avval tashkil etilgan, bugungi kunda 3 milliard 200 million AQSh dollaridan ortiq nizom jamg'armasiga ega bo'lgan O'zbekiston Tiklanish va taraqqiyot fondi faoliyatiga katta ahamiyat berilmoqda. Yaqin istiqbolda ushbu Fond aktivlarini 5 milliard dollarga yetkazish ko'zda tutilmoqda. O'tgan ikki yil mobaynida o'nlab yirik sanoat va infratuzilma inshootlarini moliyalashtirish va hamkorlikda moliyalashtirish uchun Fond tomonidan 550 million AQSh dollaridan ziyod miqdorda kreditlar ajratildi.

Shu bilan bir katorda takidlash joizki erishilgan yutuqlar bilan bir qatorida, muammolar xam mavjud. Dissertatsiyaning 2.1 – 2.3 boblarida keltirilgan tahlillar natijasi asosida bu borada asosiy muammolarni aniklashga erishildi. Ularsiz xorijiy investorlar rivojlanishini ta'minlovchi rivojlangan fond bozorini o'rnatish mumkin emas. Ularga quyidagilarni kiritish mumkin:

- investitsiyalar va xizmatlar bilan shug'ullanuvchi qimmatli qog'ozlar bozori (QQB) ishtirokchilarini soliqqa tortish muammosi;
- boshqariluvchi ikkilalamchi qimmatli qog'ozlar bozori rivojlanishi muammolari;
- fond bozori likvidliligini oshirish va investitsiya institutlarini rivojlantirish muammolari.

Bu muammolarning hal qilinishi invistitsya uchun qonunchilik va me'yoriy bazani shakllantirishda o'z aksini topadi.

Investorlarni soliqqa tortish muammolari:

1-muammo xorijiy invistitsyani jalb qilishda komiission birjalardan olinadigan qo'shilgan qiymatdagi soliqni ajratish va byudjet hisobiga to'lash muammolari. Soliqning bu turi birjadan byudjetga to'lanadigan boshqa soliqlar ichida kattaligi jihatidan birinchi o'rinni egallaydi. Qimmatli qog'ozlar muomalasi va boshqa qimmatli qog'ozlar egalari tomonidan olib borilgan holatlarga tegishli bu operatsiyalar QQS dan ozod bo'ladilar. Shu bilan birga birja savdoni tashkil qiluvchi sifatida qimmatli qog'ozlar operatsiyalari

muomalasining bevosita ishtirkchisi hisoblanadilar.

Iqtisodiyotimizda tarkibiy o’zgarishlarni amalga oshirish va uni modernizatsiya qilish borasida strategik muhim rol o’ynaydigan loyihalarni amalga oshirish, birinchi navbatda, ishlab chiqarish infratuzilmasini shakllantirishda bundan ikki yil avval tashkil etilgan, bugungi kunda 3 milliard 200 million AQSh dollaridan ortiq nizom jamg‘armasiga ega bo’lgan O‘zbekiston Tiklanish va taraqqiyot fondi faoliyatiga katta ahamiyat berilmoqda. Yaqin istiqbolda ushbu Fond aktivlarini 5 milliard dollarga yetkazish ko’zda tutilmoqda. O’tgan ikki yil mobaynida o’nlab yirik sanoat va infratuzilma inshootlarini moliyalashtirish va hamkorlikda moliyalashtirish uchun Fond tomonidan 550 million AQSh dollaridan ziyod miqdorda kreditlar ajratildi.

Shu bilan bir qatorda takidlash joizki erishilgan yutuqlar bilan bir qatorida, muammolar xam mavjud. Dissertatsiyaning 2.1 – 2.3 boblarida keltirilgan tahlillar natijasi asosida bu borada asosiy muammolarni aniqlashga erishildi. Ularsiz xorijiy investorlar rivojlanishini ta’minlovchi rivojlangan fond bozorini o’rnatish mumkin emas. Ularga quyidagilarni kiritish mumkin:

- investitsiyalar va xizmatlar bilan shug‘ullanuvchi qimmatli qog‘ozlar bozori (QQB) ishtirokchilarini soliqqa tortish muammosi;
- boshqariluvchi ikkilalamchi qimmatli qog‘ozlar bozori rivojlanishi muammolari;
- fond bozori likvidliligini oshirish va investitsiya institutlarini rivojlantirish muammolari.

Bu muammolarning hal qilinishi QQB uchun qonunchilik va me’yoriy bazani shakllantirishda o’z aksini topadi.

Qimmatli qog‘ozlar bozori (QQB) ishtirokchilarini soliqqa tortish muammolari

1-muammo. Xorijiy investitsya bo‘yiicha komiission birjalardan olinadigan qo’shilgan qiymatdagi soliqni ajratish va byudjet hisobiga to’lash muammolari. Soliqning bu turi birjadan byudjetga to’lanadigan boshqa soliqlar ichida kattaligi jihatidan birinchi o’rinni egallaydi. Qimmatli qog‘ozlar muomalasi va boshqa qimmatli qog‘ozlar egalari tomonidan olib borilgan g‘olatlarga tegishli bu operatsiyalar QQS dan ozod bo’ladilar. Shu bilan birga birja savdoni tashkil qiluvchi sifatida qimmatli qog‘ozlar operatsiyalari muomalasining bevosita ishtirkchisi g‘isoblanadilar.

Xorijiy investitsya bozori rivojlanishi muammolari:

Xorijiy investitsya bozori oshkoraligini va investorlar uchun ochiq axborotlilikni ta’minlash uchun narxlar manipulyatsiyasining va mavjud qonunchilikning buzilishining oldini olish choralarini ko’rish lozim. Birjada yoki birjadan tashqari elektron tizimlar orqali bitimlarni amalga oshirish ma’lum emitent qimmatli qog‘ozlarining kurs qiymatini real o’rnatish imkonini beradi.

Hozirgi kunda tashkillashtirilgan qimmatli qog‘ozlar bozorida alohida qimmatli qog‘ozlar – aktsiya va obligatsiyalar muomala yuritmoqda. Shu bilan bir vaqtda fond birjasining me’yoriy xarakkatlanishi uchun qimmatli qog‘ozlarning turli ko’rinishlari mavjud. Ular quyidagilar:

- o’rta va uzoq muddatli davlat g‘aznachilik majburiyatlari;
- g‘aznachilik va tijorat veksellari;

- koroporativ obligatsiyalar – korxona obligatsiyalari;
- munitsipal obligatsiyalar – mahalliy zayomlar obligatsiyalari.

Qimmatli qog‘ozlarning mazkur ko’rinishlaridan fond bozori uchun eng asosiysi korxona obligatsiyalari xajmining oshishidir. Fond bozorlari rivojlangan mamlakatlar korporativ aktsiyalari qimmatli qog‘ozlar ko’rinishlari ichida birinchi o’rinni egallaydi. Bu moliyaviy resurslarni jalb qilishning eng arzon manbasidir. Lekin hozirgi vaqtda faqatgina aktsiyaonerlik jamiyatlari birligi obligatsiyalarni chiqarmoqdalar.

Bu muammoni hal qilish uchun O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2002 yil 30 martdagi UP-3047 sonli «Pul massalari o’sishini cheklash moliyaviy intizomni kuzatishda javobgarlikni oshirish bo’yicha chora-tadbirlar haqida» gi Buyrug‘i orqali xo’jalik sub’ektlariga shakllangan ustav fondi xajmidan oshmagan xajmda obligatsiyalar chiqarishni amalga oshirish huquqi berildi.

Ikkinchidan, me’yoriy xujjatlar paketini ishlab chiqish kerak. U xalqaro tajribani qo’llash va Jahon banki mutaxassislari va ekspertlarini jalb qilish hisobi bilan obligatsiyalarni chiqarishga bag‘ishlanadi, xususan:

- korporativ obligatsiyalar chiqarish tartibini takomillashtirish;
- munitsipal obligatsiyalar chiqarish tartibi haqida Nizom;
- ipoteka obligatsiyalari chiqarish bo’yicha Nizom.

Uchinchidan, investitsion institutlar faoliyati ko’rinishlarini optimallashtirishni ko’rib chiquvchi “investitsya kiritish to‘g‘risidagi” gi Qonunga o’zgarish kiritish.

Zamonaviy xalqaro standartlar asosida ikkilamchi bozorni rivojlantirish bo‘lishi mumkin emas.

b) EKV dagi aksiyalarning maksimal sotuv narxi (aksiyalar paketi narxi) bag‘olash komissiyasi tomonidan o‘rnatilgan O‘zbekiston Markaziy Banki kursi bo‘yicha O‘zbekiston Respublikasi Davlat soliq Qo‘mitasi bo‘yrug‘i chiqqan sanada qaytadan hisoblab chiqilgan aksiya balans qiymatidan past bo‘lishi mumkin emas.

Fond bozori likvidligini oshirish muammolari

«qimmatli qog‘ozlar likvidligi» tushunchasi ostida faqatgina aksiyalarni olish yoki sotish imkoniyatigina emas, shuningdek ularni qisqa vaqt ichida yetarli xajmda amalga oshirish imkoniyati ham tushuniladi.

1. QQB likqidliligini oshirish uchun «ko‘k fishka» deb nomlangan yuqorilikvidli aksiyalarning katta guruhini yaratish zarur. Buning uchun «ko‘k fishka»ni yaratish bo‘yicha maxsus Davlat dasturini ishlab chiqish masalasini ko‘rib chiqish lozim. Ularga birinchi navbatda, aksiya egalarini barqaror dividend to‘lovlari bilan ta’minlovchi ustav fondi 500 ming doll.dan yuqori bo‘lgan ijobiy moliyaviy barqarorlik va yuqori rentabellikka ega aksionerlik jamiyatlarini kiritish mumkin. «ko‘k fishka»ni yaratish bo‘yicha Davlat dasturida quyidagilarni ko‘rib chiqish lozim:

- «ko‘k fishka»larga tavsiya etiladigan talablarga javob beruvchi aksioner jamiyatlarining aniq ro‘yhati;
- xalqaro tan olingan auditorlik firmalarining majburiy auditor xulosalari;
- ularni «Toshkent» RFBning jami paketdan 20% yuqori bo‘lgan, birjada erkin muomalada bo‘lish uchun majburiy ajratilgan listingiga kiritish;

- ma’lum soliq imtiyozlari. Xususan, qimmatli qog‘ozlar kurs bo‘lishi mumkin emas.

b) EKV dagi aksiyalarning maksimal sotuv narxi (aksiyalar paketi narxi) bag‘olash komissiyasi tomonidan o‘rnatilgan O‘zbekiston Markaziy Banki kursi bo‘yicha O‘zbekiston Respublikasi Davlat Mulki Qo‘mitasi buyrug‘i chiqqan sanada qaytadan hisoblab chiqilgan aksiya balans qiymatidan past bo‘lishi mumkin emas.

Fond bozori likvidligini oshirish muammolari«qimmatli qog‘ozlar likvidligi» tushunchasi ostida faqatgina aksiyalarni olish yoki sotish imkoniyatigina emas, shuningdek ularni qisqa vaqt ichida yetarli xajmda amalga oshirish imkoniyati ham tushuniladi.

1. QQB likqidliligini oshirish uchun «ko‘k fishka» deb nomlangan yuqorilikvidli aksiyalarning katta guruhini yaratish zarur. Buning uchun «ko‘k fishka»ni yaratish bo‘yicha maxsus Davlat dasturini ishlab chiqish masalasini ko‘rib chiqish lozim. Ularga birinchi navbatda, aksiya egalarini barqaror dividend to‘lovlari bilan ta’minlovchi ustav fondi 500 ming doll.dan yuqori bo‘lgan ijobiy moliyaviy barqarorlik va yuqori rentabellikka ega aksionerlik jamiyatlarini kiritish mumkin. «ko‘k fishka»ni yaratish bo‘yicha Davlat dasturida quyidagilarni ko‘rib chiqish lozim:

- «ko‘k fishka»larga tavsiya etiladigan talablarga javob beruvchi aksioner jamiyatlarining aniq ro‘yhati;
- xalqaro tan olingan auditorlik firmalarining majburiy auditor xulosalari;
- ularni «Toshkent» RFBning jami paketdan 20% yuqori bo‘lgan, birjada erkin muomalada bo‘lish uchun majburiy ajratilgan listingiga kiritish;
- ma’lum soliq imtiyozlari. Xususan, qimmatli qog‘ozlar kurs qiymatining o‘sishi daromadi (kirimi)ga soliqdan ozod qilish. Bu «kapital-geym» deb ataladi. Ikkinchidan, qimmatli qog‘ozlar realizatsiyasidan zararlar QQB ishtirokchilarining umumiy daromadini pasaytirishini ko‘rib chiqish;
- xorij fond birjalariga ko‘rsatilgan korxonalar aksiyalarining chiqarilish dasturi yoki choralari;
- mazkur aksiyalar operatsiyalari bo‘yicha aksiyalarning xorijiy egalari uchun dividendlar va valyuta konvertatsiyasini erkin repatriatsiya (o‘z vataniga qaytarish) qilish.

Aksionerlik jamiyatlarining «ko‘k fishka»larga kiritilishi kriteriyasini quyidagi ko‘rsatkichlar orqali aniqlash mumkin:

- Ustav fondi 500 ming doll. dan yuqorini tashkil qilishi lozim;
- joriy yilning taqsimlanmagan daromadi bo‘yicha hisoblangan aktivlar rentabelligi 0,21 dan yuqori bo‘lishi lozim;
- joriy yil balans daromadi bo‘yicha hisoblangan aktivlar rentabelligi 0,10 dan yuqori bo‘lishi lozim;
- shaxsiy kapital bozor qiymatining korxonaning qisqa muddatli majburiyatlariga munosabati 1,90 dan yuqori bo‘lishi lozim;
- realizatsiyadan daromadlarning korxona aktivlar umumiy summasiga munosabati 1,60 dan yuqori bo‘lishi lozim;
- korxona aktividagi aylanma vositalar ulushi 0,26 dan yuqori bo‘lishi lozim;

- aksiya egalariga oxirigi ikki yil davomida o‘sishning doimiy sur’atida o‘rtatarmoqli ko‘rsatkichdan yuqori bo‘lgan darajada dividentlarning barqaror to‘lovini to‘lash lozim.Xorijiy investorlar uchun jozibadorlikni ta’minlash uchun korxonalar birinchi navbatda, eksportga yo‘naltirilgan va chiqarilayotgan mahsulot jahon darajasiga muvofiq kelishi lozim.

1. Investorlar bilan aloqa o‘rnatish bo‘yicha maxsus bo‘linmalarni tashkil etish, shuningdek kompaniyalarning birja listingidagi xarakatini va tayyorgarligini ta’minlovchi investitsion institutlar maxsus guruhini rivojlantirish kerak.
2. Hozirgi kunda O‘zbekiston Respublikasi QQBda zarur ixtisoslashtirilgan tashkilotlar yo‘q, masalan:
3. -«Investor relations» dasturi bo‘yicha konsalting doirasiga ixtisoslashtirilgan firmalar;
4. - konsalting xizmati ko‘rsatuvchi va birja listingida kompaniyaning xarakatlanishini ta’minlovchi investitsion institutlar.
5. «Investor relations» doirasidagi faoliyat – investorlar bilan o‘zaro munosabatdagi dasturlarni ishlab chiqish va realizatsiya qilish bo‘yicha ixtisoslashtirilgan tashkilotlarning xizmatlari. «Investor relations» va unga muvofiq institutlarning yaratilishi quidagi sabablar bilan tushuntiriladi:
6. Bizning ko‘p emitentlarimiz duch keladigan asosiy muammolardan biri o‘z real va potensial investorlari bilan muomala qilish va ishlash uchun zarur bo‘lgan bilim va tajribaning yo‘qligi.
7. Ma’lum emitent uchun investitsiyalarni jalb qilish muammolari mahalliy va xorij investorlari o‘ylaganidek, bizning korxonlar salohiyati juda pastligi uchun yuzaga kelmaydi. Aksincha, muammo shundaki, investorlar emitent-kompaniyalar haqida kam ma’lumotga egalar, ularning rahbarlik kompeten siyasiga ishonmaydilar, o‘ziga nisbatan ijobiy munosabatni his qilmaydilar.
8. Rivojlangan bozor iqtisodiyotidagi mamlakatlarda emitent investorga axborot tarqatishda va kompaniya rivojlanish darajasi haqida tadqiqotlarda maksimal darajada yordam berishdan manfaatdor tomon hisoblanadi.
9. Agar mahalliy emitentlar investitsiyalarni jalb qilishdan va likvidli QQB ni yaratishdan manfaatdor bo‘lsalar, u mustaqil yoki xorijiy amaliyotlarda qabul qilinganidek, ixtisoslashtirilgan firma bilan hamkorlikda investorlar bilan o‘zaro munosabatlar dasturini ishlab chiqishi va realizatsiya qilishi zarur.
10. «Investor relations» doirasida ixtisoslashtirilgan firmalar vazifalariga quyidagilar kiradi:
11. Investrlashtirish obyekti sifati emitentning tashqi va ichki o‘zlashtirishlarni o‘rganish.
12. Emitentlarning kommunikatsion (investor uchun mo‘ljallangan) materiallar portfelini baholash, ishlab chiqish, ta’minlash va qo‘llab-quvvatlash.
13. Asosiy holati ichki va tashqi muomala uchun mo‘ljallangan navbatdagi korporativ xujjatlarda aks etadigan korporativ adabiyotlar aniq konsepsiyasini ishlab chiqish.
14. Real va potensial investorlar doirasini aniqlash.

15. Emitent – firma rahbarlarining investitsion hamkorlik a’zolari bilan uchrashuvini tashkil etish, investitsion konferensiyalar o‘tkazish.

16. Ommaviy axborot vositalari bilan ishlash.

17. «Investor relations» doirasidagi ixtisoslashtirilgan firmalar birja listingidagi korxonalar «olg‘a siljishi» funksiyasini ham bajarishi mumkin. Bu asosan, g‘arb amaliyotida ADR ko‘rinishidagi aksiyalar chiqarishda va ularni xorij birjalarida joylashtirish keng tarqalgan. «Promouter» funksiyasini konsalting xizmatini amalga oshiruvchi firmalar o‘z zimmasiga oladi.

Birja listingida qimmali qog‘ozlar siljishi jarayonini tashkil qilish. Birja listingida qimmatli qog‘ozlarning siljishi ba’zi paytlarda «Going Publik» (aksiyalarning jamoatga chiqarish jarayoni) deb nomlanadi. «Going Publik» butun jarayonini g‘arb amaliyotida quyidagi bosqichlarga bo‘lish mumkin:

- investitsion bank (Investment Bank) va aksiyalarni birjaga chiqarish va joylashtirishni amalga oshirishda ko‘maklashuvchi institutlarni qidirish;
- equiti stori deb nomlanuvchi investitsion memorandumni tuzish;
- bank tomonidan imzolanadigan va birja yoki boshqaruv organlari tomonidan tasdiqlangan emission prospektlarni tayyorlash;
- maxsus yuridik firmalar yordamidagi «due diligense» jarayoni, yana yirik potensial investorlar yoki investitsion banklar tomonidan emitent holatini har tomonlama tekshirish ham bor;
- «Going Publik» jarayoni investorlar va ular uchun axborotlarni ochish bin bog‘liq jarayonlar;
- birjaga chiqish va aksiyalarni joylashtirish.

Investitsiyani jalb qilishda «due diligense» jarayoni haqida alohida to‘xtalib o‘tish lozim. Bu bosqich kompaniya vijdonliligining zarur tekshiruvi deb nomlanadi. Bizning mamlakatimizda bunday jarayon investorlarimiz tomonidan xali kuzatilmagan. Bunday holatda har qanday professional investor quyidagilarni bajarishga majbur:

- taqdim etilgan moliyaviy va boshqa axborotlar ishonchliligini tekshirish;
- biznes-reja yoki investitsion memorandumda keltirilgan taxminlar tasdig‘ini topish;- barcha zarur hujjatlarning rasmiyatchiligi to‘g‘riligiga va ularning predmeti amaldagi qonunchilikka to‘g‘ri kelish-kelmasligini ishonch hosil qilish;
- kompaniya rahbarlari strategiyalarni realizatsiya qilishga va quyilgan maqsadlarga erishishni ta’minlay oliga qodir kishilar ekanligiga ishonch hosil qilish.

«due diligense» jarayonini o‘zbek tiliga moliyaviy va yuridik auditni olib borish deb tarjima qilish mumkin va butun jarayon yuridik firmalar yordamida oli boriladi. Yuridik auditning maqsadi yuridik shaxsni qayd qilishdan tortib, ma’lum aniq shartnomalarni nihoyasiga yetkazish xulosalari bilan tugagan korxonlarning yaxlit faoliyati bilan bog‘liq mavjud risklarni aniqlashdan iborat. Yuridik audit natijasida aniqlangan risklar investorlarning investitsion qarorlar qabul qilishiga, shunga muvofiq ravishda bitimlar narxi va uning tuzilmasiga ta’sir ko‘rsatadi. Maxsus firmalar tomonidan yuritiladigan «Investor Relations» jarayoni kompaniyalavr uchun juda zarur. Bu firmalar «road show» deb nomlangan potensial investorlar bilan uchrashuvlar tashkil

etadilar, nashrlarda kompaniya reklamasini yuritadilar, investorlar uchun axborotlarni doimiy ochishni amalga oshiradilar. Mamlakatimizda «Investor Relations» doirasidagi firmalarning vazifasini reklama biznesida ish tajribasiga ega va o‘z tarkibida QQB mutaxassislariga ega bo‘lgan konsalting firmalari amalga oshirishlari mumkin.

Promouter funksiyasini aksionerlik huquqi bo‘yicha mutaxassislarga ega va QQB da yuridik xizmatlar ko‘rsatishga ixtisoslashtirilgan yuridik firmalar bajarishi mumkin. Ikkinchidan, yirik firmalar yoki yirik xorijiy konsalting kompaniyalari bo‘linmalarining investitsion maslahatchilari bajarishi mumkin.

Boshqariluvchi ikkilamchi bozorni rivojlantirish. Ikkilamchi bozorni zamonaviy xalqaro standartlar asosida rivojlantirish uchun Internet tizimi orqali qimmatli qog‘ozlar bilan birja operatsiyalarini o‘tkazish mumkin bo‘lgan Internet-treyding tizimining rivojlanishi katta ahamiyatga ega. Uning asosiy modellari investorlar g‘isob raqamlarini ochish va yuritish; elektron tartibda qimmatli qog‘ozlar xarid qilish yoki sotishda mijozlar arizalarini ko‘irb chiqish va bajarish; birjadagi narxlar kotirovkasi haqida axborotlar olish. Internet-treyding tizimidan foydalanish bitimlarni bajarishda qog‘oz texnologiyasidan elekiron texnologiyaga o‘tashni nazarda tutadi.

Internet treyding tizimida ishlash uchun «Elekrton raqamli imzo haqida» gi Qonun mavjud. Elektron raqamli imzo bu jismoniy shaxsning u yoki bu xujjatning uzunligini tasdiqlovchi shaxsiy qo‘li imzosidir. Elektron raqamli imzoni qo‘llash qonunchilik tartibi bo‘yicha xujjatlarning qog‘oz holati bilan elektron holatini tenglashtirish huquqini beradi.

Reklama va marketing kompaniyalari intizomini stimullashtirish QQB ishtirokchilariga Internet xizmatini joriy qilish. Ikkilamchi bozorni yanada faollashtirish uchun qimmatli qog‘ozlar xarakati bo‘yicha reklama kompaniyalarini, marketing tadqiqotlarini yuritishni, QQB ishtirokchilari uchun Internet xizmatini joriy qilishni birgalikda stimullashtirish zarur. Buning uchun mazkur xizmatlarni imtiyozli soliqqa tortishni qo‘llash doirasida chora-tadbirlarni qabul qilish zarur.

Shu maqsadda ishlab chiqarish va mahsulot (ish, xizmat) larni realizatsiya qilishga xarajatlar tarkibi haqida va moliyaviy natijalarni shakllantirish tartibi haqidagi (1999 yil 5 fevralda Vazirlar Mahkamasi 5-sonli farmoyishi bilan tasdiqlangan) Nizomlarni qo‘llashda differensial yondashuvga murojaat qilish lozim. Xususan, 1-ilova «soliqqa tortish bazasiga kiritilgan xarajatlar moddasi (ushlab qolinmaydigan xarajatlar yoki doimiy tafovut)» uchun QQB ishtirokchilariga mazkur ilovaning differensiallashgan metodikasini qo‘llashni tasdiqlash lozim. Bu metodika reklama va marketing, shaharlararo va xalqaro aloqa xizmatlari, Internet xizmatining peydjing aloqasi va boshqa xizmatlarga xarajatlarni soliqqa tortishning imtiyozli tartibini hisobga olishi lozim.

ADABIYOTLAR RO’YXATI:

1. To’rayevich, I. A. (2025). Attracting Investments into the National Economy and their Management: Current Status. *Miasto Przyszłości*, *56*, 315-322.

2. AT, I. (2024). MINTAQALARDA TADBIRKORLIK SUB'EKTLARINING INVESTITSION FAOLLIGINI OSHIRISHNING ASOSIY YO 'NALISHLARI. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, *1*(3), 319-326.

3. AT, I. (2024). IQTISODIYOTNING REAL SEKTORIGA INVESTITSIYA QILISHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI VA MINTAQAVIY XUSUSIYATLARI TAHLILI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, *1*(3), 149-155.

4. AT, I. (2024). MINTAQALAR VA MA'MURIY HUDUDLAR TADBIRKORLIK FAOLIYATINI INVESTITSIYA BILAN TA'MINLOVCHI IQTISODIY TIZIM SIFATIDA. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLDT*, *1*(2), 249-255.

5. AT, I. (2024). MINTAQALARDA TADBIRKORLIK FAOLIYATINI INVESTITSIYA BILAN TA'MINLASH STRATEGIYASINING IQTISODIY MEXANIZMLARI. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLDT*, *1*(2), 256-263.

6. AT, I. (2024). MINTAQALARDA TADBIRKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH VA UNI INVESTITSIYA BILAN TA'MINLASHNING O 'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLDT*, *1*(2), 241-248.

7. Turayevich, I. A. (2024). MILLIY IQTISODIYOTGA INVESTITSIYALARNI JALB QILISHNI BOSHQARISH YO 'LLARI. *Miasto Przyszłości*, *55*, 1464-1468.

8. AT, I. (2024). MINTAQALARDA TADBIRKORLIK SUB'EKTLARI INVESTITSION LOYIHALARINI IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASH USULLARI VA O 'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, *1*(2), 306-314.

9. AT, I. (2024). TADBIRKORLIK FAOLIYATINING DAVLAT TOMONIDAN QO 'LLAB QUVVATLANISHI VA SOHAGA MINTAQALAR MIQYOSIDA INVESTITSIYA JALB QILISH SAMARADORLIGI. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLDT*, *1*(2), 264-271.

10. Aziz, I. (2023). O'zbekistonda xorijiy investitsiyani jalb qilishni soliqlar vositasida rag'batlantirish yo'llari. *SAMARALI TA'LIM VA BARQAROR INNOVATSIYALAR JURNALI*, *1*(5), 191-196.

11. Turayevich, I. A. (2024). Milliy Iqtisodiyotga Xorijiy Investitsiyalarni Jalb Qilishda Soliqlarning O 'Rni. *Gospodarka i Innowacje.*, *53*, 205-213.

12. Ibragimov, A. T. (2024). MILLIY IQTISODIYOTGA XORIJIY INVESTITSIYANI JALB QILISHNI SOLIQLAR VOSITASIDA RAG 'BATLANTIRISH. *Gospodarka i Innowacje*, *51*, 116-122.

13. Turayevich, I. A. (2024). Iqtisodiyotga Investitsiyalarni Jalb Qilish Va Boshqarishning O 'Ziga Xos Xususiyatlari. *Miasto Przyszłości*, *53*, 1231-1237.

14. EI, I. JAHON SAVDO KO 'RSATKICHLARI ISTIQBOLI VA BUNDA O 'ZBEKISTON EKSPORTCHI KORXONALARI UCHUN IMKONIYATLAR.

15. EI, I. (2024). O 'ZBEKISTONDA MAKROIQTISODIY KO 'RSATKICHLAR O 'ZGARISHLARINING 2022 VA 2023 YILLAR VA TARMOQLAR MIQYOSIDA TAHLILI. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, *1*(3), 44-52.

16. EI, I. (2024). YALPI ICHKI MAHSULOT TUSHUNCHASI VA UNI HISOBLASHNING ASOSIY SHARTLARI. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, *1*(3), 266-274.

17. Ibodulloyevich, I. E. (2024). O ‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK SAMARADORLIGINI OSHIRISH MUAMMOLARI VA ISHBILARMONLIK MUHITINI YAXSHILASH ISTIQBOLLARI. *Gospodarka i Innowacje.*, *51*, 258-266.

18. EI, I. (2024). MAKROIQTISODIY KO ‘RSATKICHLARNNG O ‘ZIGA XOS XUSUSIYATLARI. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, *1*(3), 275-281.

19. EI, I. (2024). BUXORO VILOYATIDA CHORVACHILIK TARMOG ‘I YASHILLASHISH HOLATI TAHLILI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, *1*(3), 165-171.

20. EI, I. (2024). MILLIY KOMPANIYALAR RAQOBATBARDOSHLIGI OMILLARI. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, *1*(3), 168-174.

21. EI, I. (2024). EKSPORT RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA DIVERSIFIKATSIYANING AHAMIYATI. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, *1*(3), 175-182.

22. EI, I. (2024). QISHLOQ XO ‘JALIGI TARMOQLARINI YASHIL IQTISODIYOT ORQALI RIVOJLANTIRISH YO ‘LLARI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, *1*(3), 172-180.

23. EI, I. (2024). KORXONALARDA RAQOBATBARDOSH EKSPORTNI YO ‘LGA QO ‘YISH VA MARKETING STRATEGIYALARI. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, *1*(2), 315-324.

24. EI, I. (2024). BUXORO VILOYATIDA QISHLOQ XO ‘JALIGI IQTISODIYOTNING YETAKCHI TARMOG ‘I SIFATIDA. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, *1*(3), 156-164.

25. Ibodulloyevich, I. E. (2024). ZAMONAVIY MENEJMENT VA UNING USULLARINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY YONDASHUVLARI.

26. Ibodulloyevich, I. E. (2024). Xizmat Ko ‘Rsatish Korxonalari Faoliyatlarining Samaradorligini Oshirishning Tashkiliy Mexanizmini Takomillashtirish. *Gospodarka i Innowacje.*, *46*, 608-615.

27. Ikromov, E. (2024). A METHODICAL APPROACH TO EVALUATING THE EFFICIENCY OF SERVICE ENTERPRISES. *Modern Science and Research*, *3*(5), 180-188.

28. Ikromov, E. (2024). THE IMPORTANCE OF ETHICS AND CULTURE IN THE INTRODUCTION OF MODERN METHODS OF MANAGEMENT. *Modern Science and Research*, *3*(5), 171-179.

29. Ibodulloyevich, I. E. (2024). MENEJMENTNING ZAMONAVIY USLUBLARINI JORIY ETISHDA ETIKA VA MADANIYATNING AHAMIYATI.

30. Ikromov, E. (2024). CLASSIFICATION OF LEADERSHIP STYLES IN THE MODERN MANAGEMENT SYSTEM. *Modern Science and Research*, *3*(2), 615-621.

31. Ibodullayevich, I. E. (2024). Inqirozga Qarshi Choralar Dasturi Doirasida Kichik Biznes Va Xususiy Tadbirkorlik Subyektlarini Marketing Tizimi Asosida Rivojlantirish Muammolari. *Miasto Przyszłości*, *54*, 1495-1503.

32. Ibodulloyevich, I. E. (2023). DAVLAT BUDJETI DAROMADLARINI TAQSIMLANISHINI TAKOMILLASHTIRISH. *Gospodarka i Innowacje.*, *41*, 321-325.
33. Ibodulloyevich, I. E. (2023). MAHALLIY BUDJET DAROMADLARINI PROGNOZLASHTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISHDAGI MUAMMOLAR.
34. Ikromov, E. (2023). REGULATION OF BUSINESS ACTIVITY IS SIMPLIFIED. *Modern Science and Research*, *2*(12), 1107-1111.
35. Ibodulloyevich, I. E. (2024). O ‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK SAMARADORLIGINI OSHIRISH MUAMMOLARI VA ISHBILARMONLIK MUHITINI YAXSHILASH ISTIQBOLLARI. *Gospodarka i Innowacje.*, *51*, 258-266.
36. Bahodirovich, X. B. (2025). KORXONALARDA ICHKI NAZORAT TIZIMINI TASHKIL QILISH. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, *1*(4), 72-78.
37. Bahodirovich, X. B. (2025). O’ZBEKISTONDA SOLIQ NAZORATINI AMALGA OSHIRISH SHAKLLARI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, *1*(4), 47-53.
38. Bahodirovich, X. B. (2025). RIVOJLANGAN MAMLAKATLARDA MOLIYAVIY NAZORATNI TASHKIL ETISH AMALIYOTI. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, *1*(5), 29-34.
39. Bahodirovich, X. B. (2025). SUG’URTA TASHKILOTLARIDA MOLIYAVIY NAZORATNI TASHKIL ETISH. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, *1*(4), 37-43.
40. Sodiqova, N. (2023). A POLITICAL ECONOMY ANALYSIS OF ECONOMIC SECURITY. *Modern Science and Research*, *2*(12), 559-568.
41. Tohir o’g’li, M. T., & To’rayevna, S. N. (2024). O ‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA INVESTITSION SIYOSAT. *ZAMONAVIY TA'LIMDA FAN VA INNOVATSION TADQIQOTLAR JURNALI*, *2*(14), 45-53.
42. Sodiqova, N. T., & Qudratova, G. M. (2025). IQTISODIYOTNI RAQAMLI KO ‘RSATISHDA SANOATNING O ‘RNI. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, *1*(4), 42-50.
43. To'rayevna, S. N. (2024). TEXNOLOGIYA DISKURSI VA YANGI MEDIA SIYOSIY IQTISODIYOTI.
44. To’rayevna, S. N. (2024). IQTISODIYOTNI MODERNIZATSIYALASH SHAROITIDA INNOVATSION SIYOSAT VA UNING SHAKLLANISH XUSUSIYATLARI.
45. To’rayevna, S. N. (2024). KORXONALARDA INNOVATSION LOYIHALARNI BAHOLASH TARTIBI VA TANLASH USULLARI.
46. Sodikova, N. (2024). THE MAIN DIRECTIONS OF PROVIDING THE BUSINESS SECTOR WITH QUALIFIED PERSONNEL. *Modern Science and Research*, *3*(1), 133-139.
47. Hakimovich, T. M., & Abidovna, A. S. (2025). PANDEMIYA SHAROITIDA O ‘ZBEKISTON MILLIY IQTISODIYOTIDAGI TARKIBIY O ‘ZGARISHLARNI TAKOMILLASHTIRISHNING USTUVOR YO ‘NALISHLARI VA ISTIQBOLDAGI

IQTISODIY O 'SISH PROGNOZLARI. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLDT*, *1*(3), 111-123.

48. Hakimovich, T. M., & Abidovna, A. S. (2025). O 'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SANOAT TARMOQLARIDAGI TARKIBIY O 'ZGARISHLAR VA ULARNI BAHOLASH. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLDT*, *1*(3), 101-110.

49. Hakimovich, T. M., & Abidovna, A. S. (2025). O 'ZBEKISTON EKSPORTCHI KORXONALARI RAQOBATBARDOSHLIGINI TA'MINLASH YO 'NALISHLARI. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, *1*(4), 245-254.

50. Hakimovich, T. M., & Abidovna, A. S. (2025). O 'ZBEKISTONDA EKSPORT-IMPORT KO 'RSATKICHLARINING TAHLILI. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, *1*(5), 151-159.

51. Hakimovich, T. M., & Abidovna, A. S. (2025). JAHON SAVDO KO 'RSATKICHLARI ISTIQBOLI VA BUNDA O 'ZBEKISTON EKSPORTCHI KORXONALARI UCHUN IMKONIYATLAR. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, *1*(4), 236-244.

52. Джураева, М. С., & Алимова, Ш. А. (2025). АНАЛИЗ БЕЗРАБОТИЦЫ В РАЗВИВАЮЩИХСЯ СТРАНАХ АФРИКИ И УЗБЕКИСТАНЕ. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, *1*(4), 122-128.

53. Джураева, М. С., & Алимова, Ш. А. (2025). ЭКОНОМИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ВВП СТРАН ЕВРАЗИЙСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОЮЗА (ЕАЭС) И УЗБЕКИСТАНА. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLDT*, *1*(3), 149-156.

54. Джураева, М. С., & Алимова, Ш. А. (2025). СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ УРОВНЯ ИНФЛЯЦИИ В СТРАНАХ ЕС И УЗБЕКИСТАНЕ. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, *1*(4), 206-212.

55. Abidovna, A. S., & Sadilloevna, D. M. (2024). THE IMPACT OF MANAGEMENT PRACTICES ON INNOVATION IN ENTREPRENEURSHIP. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, *1*(3), 232-237.

56. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2025). TEXNOLOGIK JARAYONNING TANNARXINI HISOBLASH. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLDT*, *1*(3), 17-23.

57. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2025). MAHSULOT TANNARXINI HISOBLASH, XARAJATLARNI TAHLIL QILISH YONDASHUVLARI. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, *1*(5), 47-53.

58. Sodiqova, N. T., & Qudratova, G. M. (2025). IQTISODIYOTNI RAQAMLI KO 'RSATISHDA SANOATNING O 'RNI. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, *1*(4), 42-50.

59. Azimov, B. F., Shadiyev, A. X., & Qudratova, G. M. (2025). YENGIL SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION STRATEGIYALAR. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, *1*(4), 15-22.

60. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2025). TANNARXNI HISOBGA OLISH VA UNI OPTIMALLASHTIRISHNING ZAMONAVIY USULLARI. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, *1*(5), 40-46.

61. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2025). KORXONALAR MAHSULOTLARI TANNARXINI ANIQLASHDA QO'LLANILADIGAN USULLAR. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, *1*(4), 54-61.

62. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2025). XARAJAT TUSHUNCHASI VA MAHSULOT TANNARXINI SHAKLLANTIRISH: NAZARIYA VA AMALIYOT. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, *1*(4), 79-85.

63. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2025). STANDARTLARGA MUVOFIQ XARAJATLARNI HISOBLASH USULI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, *1*(4), 62-68.

64. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2025). BUYURTMA BO'YICHA XARAJATLARNI HISOBLASH USULI. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLDT*, *1*(3), 24-30.

65. Sodiqova, N. T., & Qudratova, G. M. (2024). ENTERPRISE MARKETING STRATEGY. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, *1*(3), 259-265.

66. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2024). SANOAT KORXONALARI INNOVATSION STRATEGIYASINI SHAKLLANTIRISH JARAYONI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, *1*(3), 193-198.

67. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2024). SANOAT KORXONALARI INNOVATSION STRATEGIYALARINING IERARXIK TUZILISHI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, *1*(3), 187-192.

68. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2024). TIKUVCHILIK SANOAT KORXONALARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA INNOVATSION STRATEGIYALARINI QOLLASH. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, *1*(2), 325-330.

69. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2024). SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION STRATEGIYANI SHAKLLANTIRISH VA AMALGA OSHIRISHNING DOLZARBLIGI. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, *1*(3), 183-187.

70. Raxmonqulova, N. O. (2025). TASHKILOTNING MOLIYAVIY REJASI VA UNING MUVAFFAQIYATGA TA'SIRI. *Science, education, innovation: modern tasks and prospects*, *2*(1), 8-14.

71. Raxmonqulova, N. O. (2025). HODIMLARNI RAG ‘BATLANTIRISH VA MOTIVATSIYA ORQALI ISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH. *The latest pedagogical and psychological innovations in education*, *2*(1), 29-35.

72. Raxmonqulova, N. O. (2025). TASHKILOT MAQSADLARINI BELGILASH VA ULARGA ERISHISH BO ‘YICHA STRATEGIK REJALASHTIRISH JARAYONLARI. *Science, education, innovation: modern tasks and prospects*, *2*(1), 22-28.

73. Hakimovich, T. M. (2025). PRIORITIES FOR DEEPENING STRUCTURAL CHANGE IN THE ECONOMY. *Ethiopian International Journal of Multidisciplinary Research*, *12*(01), 84-90.

74. Hakimovich, T. M. (2025). HUDUDLAR IQTISODIYOTINI JADAL RIVOJLANTIRISH BO’YICHA STRATEGIYALARNING QO’LLANILISHI. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, *1*(4), 129-136.

75. Bazarova, M. (2025). O’ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA DAVLAT MOLIYASI TIZIMIDAGI ISLOHOTLARNING ASOSIY YO’NALISHLARI. *Modern Science and Research*, *4*(1), 29-36.

76. Shadiyev, A. X. (2025). A MODERN APPROACH TO THE METHODOLOGY OF TEACHING ECONOMIC DISCIPLINES. *Ethiopian International Journal of Multidisciplinary Research*, *12*(01), 134-139.

77. Khudoynazarovich, S. A. (2022). Features of evaluating the effectiveness of activities at the Bukhara State University. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, *10*(11), 153-159.

78. Xudoynazarovich, S. A. (2024). KORXONA VA TASHKILOTLARDA PERSONALNI BOSHQARISH TIZIMI VA TAMOYILLARI. *Gospodarka i Innowacje.*, *48*, 685-690.

79. Shadiyev, A. (2024). TA’LIM MENEJMENTI. TA’LIMNI BOSHQARISH USULLARI VA QARORLARI. *Modern Science and Research*, *3*(6).

80. Olimovich, D. I., & Khudoynazarovich, S. A. (2020). The cost-effectiveness of improving the quality of hotel services. *Academy*, (4 (55)), 40-42.

81. Khudoynazarovich, S. A. (2023). CREATING VALUE IN A TOURIST DESTINATION.

82. Akbarovna, N. N. (2024). GLOBALLASHUV SHAROITIDA INVESTITSION FAOLLIKNI OSHIRISHDAGI MUAMMOLAR. *Gospodarka i Innowacje.*, *54*, 107-112.

83. Akbarovna, N. N. (2024). STRATEGIC MANAGEMENT METHODS IN AN INNOVATIVE ECONOMY. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, *1*(3), 407-412.

84. Akbarovna, N. N. (2024). MILLIY IQTISODIYOTNI TAHLIL QILISHDA QO ‘LLANILADIGAN ASOSIY KO ‘RSATKICHLAR. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, *1*(3), 278-283.

85. Azimov, B. F. (2024). MOLIYAVIY SEKTORDA STATISTIK KUZATISH VA UNING USULLARI. *XALQARO KONFERENSIYA VA JURNALLARNI SIFATLI INDEXLASH XIZMATI*, *1*(1), 28-31.

86. Жумаева, З. К. (2019). Современные Тенденции И Направления Развития Инвестиционной Деятельности В Регионах Республики Узбекистан. *Современные Проблемы Социально-Экономических Систем В Условиях Глобализации*, 148-152.

87. Jumayeva, Z. (2024). RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA ELEKTRON TIJORATNING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI. *Modern Science and Research*, *3*(6).

88. Bustonovna, J. Z. (2024). JISMONIY SHAXSLAR DAROMADLARINI SOLIQQA TORTISH MEXANIZIMINI TAKOMILASHTIRISH.

89. Bustonovna, J. Z. (2024). IQTISODIY MUAMMOLARNI HAL QILISHDA BARQARORLIKNI TA'MINLASHNING MUHIM SHARTLARI. *Miasto Przyszłości*, *55*, 1436-1440.

90. Джураева, М. С. (2025). АВТОНОМНЫЕ И ИНТЕГРИРОВАННЫЕ МЕТОДЫ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЕТА. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, *1*(4), 135-141.

91. Jumayeva, Z. B., & Bobojonova, M. J. (2024). BARQAROR RIVOJLANISHGA O 'TISH SHAROITIDA ISHLAB CHIQARISHNI BOSHQARISH VA TASHKIL ETISH. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, *1*(3), 307-312.

92. Jumayeva, Z. B., & Bobojonova, M. J. (2024). TIJORAT BANKLARIDA RAQAMLI MARKETINGNI QO'LLASHNING KONSEPTUAL ASOSLARI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, *1*(3), 93-99.

93. Hakimovich, T. M., & Avazovna, R. L. (2024). IQDISODIY NOCHOR KORXONALAR TAHLILI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, *1*(3), 284-292.

94. Avazovna, R. L., & Hakimovich, T. M. (2024). MINTAQADA MEHNAT BOZORI. MEHNAT BOZORINI TARTIBGA SOLISHNING XUDUDIY ASOSLARI, AHOLI BANDLIGI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH YOLLARI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, *1*(3), 307-309.

95. Bazarova, M. (2023). EFFECTIVENESS OF USING PR-ADVERTISING SERVICES IN THE PROCESS OF PRODUCT DELIVERY ON THE EXAMPLE OF BUKHARA REGION. *Modern Science and Research*, *2*(12), 506-512.